

Sola Scriptura Főiskola
Újszövetségi tanszék

Jézus példázatai

- főiskolai jegyzet -

I. rész

Készítette:

Takács Szabolcs

SOLA SCRIPTURA TEOLÓGIAI FŐISKOLA
2010

I. Jézus példázatairól előljáróban

Az evangéliumokban sajátos helyet foglalnak el Jézus példázatai. A fontos tanulságokkal bíró evangéliumi történetek mellett ezekben tárul fel legjobban Isten országának, Isten jellemének és erkölcsi követelményeinek mibenléte, mégpedig az élet minden lényeges területére vonatkozóan. A példázatok nyelve egyszerű, mindenki számára érthető, egyúttal pedig egy jól megválasztott példázat olyan lelki összefüggéseket is képes feltárni, melyek kifejtéséhez egyébként hosszabb fejtegetésre lenne szükség.

Arra nézve, hogy hány példázat található az evangéliumokban, csak hozzávetőleges számot mondhatunk. Vannak példázatok, melyek egyértelműen ebbe a kategóriába sorolhatók – ennek magyarázatát lásd alább -, viszont vannak olyan „példázatok” is, melyeket szigorú irodalmi kritériumok szerint inkább hasonlatnak kell tekintenünk, és ezek szerepe inkább abban áll, hogy egy-egy jól megválasztott kép segítségével mélyítik el a „valódi” példázatokban foglalt tanításokat. Összességében azt mondhatjuk, hogy az evangéliumok 30-50 példázatot örökítenek meg, attól függően, hogy milyen szélesre vonjuk a példázatnak tekinthető igeszakaszok körét.

Mi a példázat?

A bibliai szövegben a „példázat”-nak fordított szó eredeti megfelelője a görög *parabolé*, ami olyan szemléltető történetet jelent, mely valamilyen igazságot tömör, képies formában érzékeltet. A „valódi” példázatok tehát rövid történetek, melyekben a szereplők, illetve a cselekmény megválasztása a kifejtendő lelki tanítást szemlélteti. Ami a példázat egyes részleteit illeti, ezek legtöbbször szintén szerepe van a lelki tanulás kifejtésében. Hangsúlyozzuk, hogy a *legtöbbször*, ugyanis szinte minden példázatban vannak olyan elemek, melyekre csak a történet kerekessége vagy szemléletessége miatt van szükség, lelki mondanivalót nem hordoznak. Ezt azért fontos kiemelni, mert ha minden részletre lelki mondanivalót erőltetünk, könnyen a lényegét figyelmen kívül hagyó, allegorizáló írásmagyarázat csapdájába eshetünk, ami eltorzítja a példázatok valódi mondanivalóját (e téves értelmezéssel egyes példázatokkal kapcsolatban bővebben is foglalkozunk). E tekintetben maguk a példázatok is útmutatást adnak, mivel vagy azok belső logikája, vagy pedig a hozzájuk fűzött magyarázat segít meglátni, mely elemeknek van jelentőségük a mondanivaló szempontjából. Erről bővebben a példázatok értelmezéséről szóló szakaszban lesz szó.

A példázatok nem tévesztendő össze a *példabeszéddel* (gör. *paroimia*), mely szintén jelképes formában fogalmaz meg igazságokat, a hétköznapi élet egy-egy mozzanatát alapul véve, de nem egy adott lelki tanulásra irányítja a figyelmet, hanem inkább analógiával, azaz két eltérő jellegű dolog közötti hasonlóság bemutatásával élve világít meg fontos igazságokat, gyakran burkoltan. Az Ószövetségben Példabeszédek könyve épül szinte teljes egészében erre a műfajra, az Újszövetség legismertebb és legrészletesebb példabeszéde pedig a „jó pásztor”-ról szóló példabeszéd, mely János evangéliuma 10. fejezetében található, valamint e csoportba sorolható a Hegyibeszéd lezárásában szereplő szemléltető történet is (Mt. 7,24-29).

Miről szólnak a példázatok?

Mint azt előbb már említettük, a példázatok a lelki élet valamennyi lényeges területére nézve tartalmaznak tanításokat, de az áttekintést segítő, többféle szempont alapján csoportosíthatjuk őket. Ezzel kapcsolatban megjegyzendő, hogy vannak olyan példázatok is, melyek mondanivalójuk alapján több csoportba is sorolhatók, ezért nem hagyhatjuk figyelmen kívül az értelmező szubjektív szempontjait sem.

Esetünkben az elemzés során, fő mondanivalójuk alapján az alábbi témakörök szerint soroljuk csoportokba az egyes példázatokat:

- 1) Magvetés és lelki növekedés
- 2) Az elveszett ember iránt megmutatkozó isteni kereső szeretet
- 3) Az ember válasza Isten szeretetére (megbocsátás, imádság, irgalmasság)
- 4) Az anyagi és lelki javak felhasználása
- 5) Az isteni igazságszolgáltatás és az üdvösség feltételei

Amennyiben egy adott példázat „több szempontú”, azaz több témakörhöz is kapcsolható, erre az elemzés során mindig ki fogunk térni.

Vizsgálódásunk a továbbiakban elsősorban a „valódi”, tehát történet formájában elmondott példázatokra terjed ki, és ezekhez kapcsolódva csak utalásszerűen foglalkozunk azokkal a rövidebb, analógiát alkalmazó példázatokkal, melyek egy-egy találó hasonlat formájában fogalmazznak meg tanításokat egy adott témáról (a fenti csoportosítás alapján különösen az 1., illetve az 5. témakörrel kapcsolatban létezik több ilyen példázat).

Mielőtt azonban ebbe belefognánk, röviden foglalkoznunk kell azzal, hogy mi volt Jézus célja a példázatok elmondásával, és milyen alapelveket fogalmazhatunk meg a példázatok helyes értelmezésére nézve.

Miért szólt Jézus példázatokban?

E kérdés megválaszolásához először arra kell utalnunk, hogy Jézus a legszélesebb tömegeket akarta megközelíteni tanításaival. Hallgatóságában a törvény ismeretében jártas papoktól, írástudóktól és farizeusoktól az egyszerű embereken át a társadalom megvetett rétegét képviselő vámszedőig, paráznáig és egyéb számkivetettekig mindenki képviselve volt. E vegyes összetételű hallgatóság megszólítására különösen alkalmasak voltak a hétköznapi életből kiinduló tanítási módszerek, mert a hallgatók a tanítás elhangzását követően a mindennapi tevékenységek végzése során is visszaemlékezhetek a példázatok tanításaira.

A példázatokban való tanítás módszerét nem Jézus alkalmazta elsőként, hiszen az az ókorban igen elterjedt tanítási forma volt: „Noha némelyek tagadják ezt, minden jel arra mutat, hogy a példázatokban való tanítást már a Megváltó korát megelőzően is alkalmazták a zsidóknál ... Szintén bizonyos, hogy a példázatok vagy rövidebb hasonlatok valamely tanítás szemléltetése érdekében történő alkalmazása széles körben elterjedt volt a zsidó tanítók körében. A Megváltó korát megelőzően a példázatokban való tanítás legjelesebb képviselői Hillél és Sammai rabbik voltak, míg a közvetlenül Őutána következő időszakban Rabbi Meir. Ez utóbbit követően a hagyomány szerint figyelemre méltó módon lecsökkent a példázatok alkotására való képesség.”¹ Ezen túlmenően nemcsak Izraelben, hanem a környező kultúrákban is alkalmazták a példázatokban való tanítást.

Jézus saját magyarázata a módszer alkalmazására Mt 13,10-16-ban található. A tanítványok kérdésére, hogy miért szól a néphez példázatokban, a következőket válaszolta: *„Azért szólok velük példázatokban, mert látván nem látnak, és hallván nem hallanak, sem nem értenek ... Mert megkövéredett e népnek szíve, és füleikkel nehezen hallottak, és szemeiket behunyták.”*

---

¹ R. C. Trench: NPL, 21-22. o. Az idézett szakaszok az angol nyelvű eredetiből származnak és a jegyzet szerzőjének fordításában szerepelnek. A lábjegyzetekben címkódok alapján hivatkozott művek teljes címét és adatait lásd a jegyzet végén található irodalomjegyzékben.

A második ok tehát, ami miatt Jézus példázatokban tanított, a nép állapota volt. Jézus tudta, hogy a nép köréből sokan a lelki tompultságnak abban az állapotában vannak, amikor a nyilvánvaló lelki tanítást már nem tudták volna befogadni. Ez nem kis részben a vallási vezetőknek is köszönhető, akik nem a Szentírás valódi alapelveire tanították a népet, sőt az evangéliumok számos mozzanatából kiderül, hogy éppen ők jártak elöl bizonyos lelki igazságok elutasításában.

Ehhez hozzátartozik az is, hogy bizonyos igazságok a leghatékonyabban hasonlatok formájában szemléltethetők, mivel a véges emberi értelem csak kevésbé alkalmas azok megértésére. A példázatokban való tanítást tehát egy folyamat részének tekinthetjük, melynek során először képi formában szembesülünk egy-egy igazsággal, és azon egyre többet gondolkodva mind mélyebben érthetjük meg és alkalmazhatjuk személyes életünkre:

„Krisztus olyan igazságokat mutatott be, amelyek elfogadására az emberek nem voltak felkészülve, sőt alig értették, miről is beszél. Ezért is tanította őket példázatokban. Később, amikor halgatói a Jézus példázataiban hallottakkal találkoztak a hétköznapi életben, felidéződtek bennük a mennyei Mester szavai. A Szentlélek befolyására nyitott szívek előtt egyre jobban feltárultak a Megváltó tanításának mélységei. A titkokra fény derült, és egyértelmű lett minden, amit azelőtt oly nehezen fogtak fel.”²

A példázatokban való tanítás további okát fedezhetjük fel, ha megfigyeljük, hogy mikortól kezdve tanít Jézus példázatokban. Jézus szolgálatának első szakaszában, melyet János evangéliuma örökít meg, nem találkozunk példázatokkal. Ezeket főleg a szinoptikus evangéliumokban találhatjuk, mégpedig inkább Jézus szolgálatának második, galileai, illetve péreai szakaszában (vö. Mt. 13. fejj.; Mk. 4. fejj.; Luk. 9-18. fejj.), valamint közvetlenül kereszthalála előtt, jeruzsálemi tartózkodása idején.

Mi lehet ennek az oka? Az evangéliumokból kiderül, hogy Jézusnak azért kellett Júdea helyett Galileába helyeznie működési területét, mert a nép vezetői részéről már igen korán megnyilatkozott irányában a határozott elutasítás, sőt egyre inkább a nyílt ellenszegülés is. Ahogy egyre inkább elutasították, Jézusnak egyre inkább szükséges volt példázatokban beszélnie, hogy aki akarja, megértse, egyébként pedig ne lehessen beleszórnia a tanításába (sok evangéliumi mozzanatról kiderül, hogy helyenként alig várták, hogy egy-egy szavát félreértelmezzék vagy kiforgassák, lásd pl. Mt. 22,15-22; Ján. 8,1-11).

Jézus tehát megalapozott óvatosságból is alkalmazta a példázatokban való tanítást, ennek révén azonban a módszer számos előnyét is kihasználta. A példázatok elmondását követően például több esetben kérdéseket is feltesz, melyekre válaszolva maguk a hallgatók mondják ki a végkövetkeztetést, mintegy magukra alkalmazva a példázat tanítását. További szempont, hogy vannak emberek – különösen a „kemény szívűek” között –, akiket a nyílt, egyértelmű beszéd gyakran felingerel, de a burkolt üzenet talán elgondolkodtatja, és jobb belátásra bírja őket. A hallgatók elgondolkodtatása, illetve önmagukkal, esetleges téves elképzeléseikkel való szembesítése tehát Jézus egyik legfontosabb célját képezte, és a burkolt formában, leggyakrabban történetként megfogalmazott tanítás erre is az egyik legalkalmasabb eszköz.

Hogyan érthetők meg a példázatok?

E kérdés kissé különösnek tűnhet, hiszen a példázatok egyszerű nyelvezete és a sallangmentes stílusa látszólag nem támaszt értelmezési nehézségeket. Talán nem is gondolnánk, hogy a

---

2 Ellen G. White: KP, 11. o.

példázatok értelmezésének kérdésében nem mindig volt egyetértés az egyes értelmezők között. A legtöbb vitát a lelki mondanivaló szempontjából fontos részletek azonosítása okozta: „Az a kérdés, hogy a példázatok értelmezésénél mely részeknek van jelentősége, egymásnak merőben ellentmondó elméletekhez vezetett. Sokan egyenesen azt állították, hogy a példázat nem több pusztán díszletnél, és nem hordoz lényegi igazságot. Aranyszájú János, Theophylactoshoz és Origenészhez hasonlóan, folyamatosan óva intett attól, hogy túlzott aggálllyal ragaszkodjunk egy példázat minden részletéhez. Voltak, akik azt állították, hogy a példázat és az értelmezés olyan, mint egy síkfelület és egy gömb, melyek ugyan érintkeznek egymással, de csak egyetlen ponton. Augustinus ellenben, jóllehet gyakorta fekteti le ugyanezen elvet, időnként az elbeszélés minden apró részletére kiterjeszti az értelmezést. A modern korban pedig Coccejus követői vallották különleges következetességgel, hogy a példázat minden részlete lényeges.”³

Ha a biblikus szövegmagyarázati elveket szeretnénk alkalmazni a példázatok értelmezésénél, józan megfontolás alapján három szempontot fogalmazhatunk meg a helyes értelmezésre vonatkozóan, hasonlóan a jelképes nyelvezetet alkalmazó irodalmi szövegek értelmezéséhez:

- 1) Kiknek, mikor, miért hangzott el?
- 2) Mi a fő mondanivaló, hol kapcsolódik a látható valóság a lelki mondanivalóhoz?
- 3) Van-e hozzá magyarázat?

Egy adott példázat értelmezésével kapcsolatosan tehát döntő fontosságú, hogy milyen körülmények között, milyen konkrét helyzet vagy kérdés kapcsán mondta el Jézus. Ez a szempont már útmutatást ad arra nézve is, hogy milyen részletekre figyeljünk oda elsősorban, milyen központi igazságot keressünk a példázatban. A példázatok többségéhez vagy Jézus, vagy az ihletett szerző is fűz magyarázatot, akár a példázat elmondását megelőzően, akár azt követően, de ha mégsem ez a helyzet, akkor először a példázat szereplőit kell azonosítanunk, majd pedig a történet mondanivalóját kell értelmeznünk a példázat indítékának figyelembevételével. Ennek gyakorlati alkalmazását az egyes példázatok értelmezése során mutatjuk be.

További fontos alapelv, hogy *példázatra sosem építhetünk dogmatikai tanítást*. A példázat jellegénél fogva nem arra szolgál, hogy teljes körűen megfogalmazzon valamely tantételt, hanem elsősorban etikai igazságok, lelki törvényszerűségek szemléltetése a célja, ez pedig a szempontok bizonyos mértékű leszűkítését követeli meg. Az például, hogy az adós szolga vagy a tékozló fiú példázatában nincs szó a helyettes áldozatról, nem áll ellentétben a Szentírás egybehangzó bizonyágtételével, miszerint csak Jézus által nyerhetünk megbocsátást, illetve csak általa járulhatunk az Atyához. Az utóbbi igazságot nem példázatok, hanem Jézus saját kijelentései, valamint az ószövetségi áldozati rendszer ihletett magyarázata nyomán fogalmazhatjuk meg (lásd pl. a Zsidókhoz írt levél erre vonatkozó fejezeteit). Ezen alapelv figyelmen kívül hagyása számos írásmagyarázót vezetett arra, hogy téves tanításokat példázatok segítségével igazoljon. A gazdag emberről és Lázárról szóló példázat gyakori félreértésének is ez az oka (bővebben lásd a példázat elemzésénél). Dogmatikai igazságok megfogalmazása csak írásmagyarázati módszerek alkalmazásával vagy prófétikus kijelentések értelmezése nyomán lehetséges. Erre úgy maga Jézus, mint az apostoli levelek bőséges példát szolgáltatnak.

Összefoglalásként tehát elmondhatjuk, hogy a példázatok egyszerű stílusa mellett is pontos elemzésre van szükség, hogy egyrészt elkerüljük a téves értelmezést, másrészt pedig felszínre hozhassuk a példázat teljes lelki tanítását. A továbbiakban e szempontot követve az egyes témakörökkel foglalkozó példázatokot vesszük sorra.

---

3 Trench: NPL, 15. o.

II. A magvető példázata

A példázat előfordulási helyei:

Mt 13,3-9; 18-23; Mk 4;1-20, Lk 8;4-15

A magvető példázata a földbe vetett mag jelképével fejezi ki azt a munkát, melyet Isten az emberek életében el szeretne végezni. Ez a magvető példázatán kívül a magvetés jelképét alkalmazó példázatok mindegyikére igaz.

A példázat szövege:⁴

Mt 13,1-9; 19-23 szerint:

13,1 Azon a napon kiment Jézus a házból, és leült a tenger mellett. 2 És nagy sokaság gyülekezett hozzá, annyira, hogy ő a hajóba ment leülni; az egész sokaság pedig a parton állt. 3 És sokat beszélt nekik példázatokban, ezt mondva: Íme kiment a magvető vetni, 4 És amikor ő vetett, némely mag az útfélre esett; és eljöttek a madarak, és elkapdosták azt. 5 Némely pedig a köves helyre esett, ahol nem sok földje volt; és hamar kikelt, mivelhogy nem volt mélyen a földben. 6 De mikor a nap felkelt, elsült; és mivelhogy gyökere nem volt, elszáradt. 7 Némely pedig a tövisek közé esett, és a tövisek felnövekedve megfojtották azt. 8 Némely pedig a jó földbe esett, és gyümölcsöt termett, némely száz annyit, némely hatvan annyit, némely pedig harminc annyit. 9 Akinek van füle a hallásra, hallja... 19 Ha valaki hallja az igét a mennyeknek országáról és nem érti, eljő a gonosz és elkapja azt, a mi annak szívébe vettetett. Ez az, amely az útfélre esett. 20 Amely pedig a köves helyre esett, ez az, aki hallja az igét, és mindjárt örömmel fogadja; 21 De nincs gyökere benne, hanem csak ideig való; mihelyt pedig nyomorgatás vagy üldözés támad az ige miatt, azonnal megbotránkozik. 22 Amely pedig a tövisek közé esett, ez az, aki hallja az igét, de e világ gondja és a gazdagság csalárdsága elfojtja az igét, és gyümölcsöt nem terem. 23 Amely pedig a jó földbe esett, ez az, aki hallja és érti az igét; aki gyümölcsöt is terem, és terem némely száz annyit, némely hatvan annyit, némely pedig harminc annyit.

Mk 4,1-20 szerint:

4,1 És [Jézus] ismét kezdett tanítani a tenger mellett. És nagy sokaság gyűlt hozzá, úgy hogy ő a hajóba lépve, a tengeren ült, az egész sokaság pedig a tenger mellett a földön volt. 2 És sokat tanította őket példázatokban, és ezt mondta nekik tanításában: 3 Halljátok: Íme, a magvető kiment vetni. 4 És vetés közben történt, hogy némely az út mellé esett, és eljöttek az égi madarak és megették azt. 5 Némely pedig a köves helyre esett, ahol nem sok földje volt, és hamar kikelt, mivel nem volt mélyen a földben. 6 Mikor pedig felkelt a nap, elsült, és mivelhogy nem volt gyökere, elszáradt. 7 Némely pedig a tövisek közé esett, és felnövekedtek a tövisek és megfojtották azt, és nem adott gyümölcsöt. 8 Némely pedig a jó földbe esett; és növekedő és bővülködő gyümölcsöt adott, és némely hozott vala harminc annyit, némely hatvan annyit, némely pedig száz annyit. 9 És mondta nekik: Akinek van füle a hallásra,

---

4 A példázatok szövegét minden esetben a Károli-fordítás alapján, de azt a mai szóhasználathoz igazítva és helyenként a görög szöveg alapján pontosítva idézzük. A pontosítás tényét külön nem jelezzük.

hallja. 10 Mikor pedig egyedül volt, megkérdezték őt a körülötte levők a tizenkettővel együtt a példázat felől. 11 Ő pedig mondta nékik: Nektek adatott, hogy az Isten országának titkát tudjátok, azoknak a kívül levőknek pedig példázatokban adatik minden, 12 Hogy nézvéen nézzenek és ne lássanak; és hallván halljanak és ne értsenek, hogy soha meg ne térjenek és bűneik meg ne bocsáttassanak. 13 És monda nékik: Nem értitek ezt a példázatot? Akkor mimódon értitek meg majd a többi példázatot? 14 A magvető az ígét hinti. 15 Az útfélen valók pedig azok, akiknek hintik az ígét, de mihelyest hallják, azonnal eljő a Sátán és elragadja a szívükbe vetett ígét. 16 És hasonlóképen a köves helyre vetettek azok, a kik mihelyest hallják az ígét, mindjárt örömmel fogadják, 17 De nincsen bennük gyökere, hanem ideig valók; azután ha nyomorúság vagy háborúság támad az ige miatt, azonnal megbotránkoznak. 18 A tövisek közé vetettek pedig azok, a kik az ígét hallják, 19 De a világi gondok és a gazdagság csalárdsága és egyéb dolgok kívánsága közbejő, és elfojtják az ígét, és gyümölcsstelen lesz. 20 A jó földbe vetettek pedig azok, akik hallják az ígét és beveszik, és gyümölcsöt teremnek, némely harminc annyit, némely hatvan annyit, némely száz annyit. 21 És monda nékik: Avagy azért hozzák-é elő a gyertyát, hogy véka alá tegyék, vagy az ágy alá? És nem azért-é, hogy a gyertyatartóba tegyék? 22 Mert nincs semmi rejtett dolog, ami meg ne jelentetnék; és semmi sem volt eltitkolva, hanem hogy nyilvánosságra jusson. 23 Ha valakinek van füle a hallásra, hallja. 24 És monda nékik: Megjegyezzétek, amit hallotok: Amilyen mértékkel mértek, olyannal mérnek néktek, sőt ráadást adnak néktek, akik halljátok. 25 Mert akinek van, annak adatik; és akinek nincs, attól az is elvétetik, amije van.

A példázat szövege Lk 8,4-15 szerint:

8,4 Mikor pedig nagy sokaság gyűlt egybe, és minden városból mentek őhozzá, mondta [Jézus] példázat által: 5 Kiment a magvető, hogy elvesse az ő magvát: és magvetés közben némely esett az útféltre; és eltapostatott, és az égi madarak megették azt. 6 És némely esett a kősziklára; és mikor kikelt, elszáradt, mert nem volt nedvessége. 7 Némely esett a tövis közé; és a tövisek vele együtt növekedve, megfojtották azt. 8 Némely pedig esett a jó földbe; és mikor kikelt, százannyi hasznot hozott. Ezeket mondva felkiáltott: Akinek van füle a hallásra, hallja. 9 És megkérdezték őt az ő tanítványai e szavakkal: Mi lehet e példázat? 10 Ő pedig mondta nékik: Néktek adatott, hogy az Isten országának titkait értsétek; egyebeknek példázatokban, hogy látván ne lássanak, és hallván ne értsenek. 11 A példázat pedig ez: A mag az Isten beszéde. 12 Az útfélen valók pedig azok, akik hallják; aztán eljő az ördög, és kikapja az ígét az ő szívükből, hogy ne higyenek és ne idvezüljenek. 13 És a kősziklán valók azok, akik, mikor hallják, örömmel veszik az ígét; de ezeknek nincs gyökerük, akik egy ideig hisznek, a kísértés idején pedig elszakadnak. 14 És amelyik a tövis közé esett, ezek azok, a kik hallották, de elmenvén, az élet gondjaitól, és gazdagságától és gyönyörűségeitől megfojtatnak, és gyümölcsöt nem teremnek. 15 A melyik pedig a jó földbe esett, ezek azok, akik a hallott ígét tiszta és jó szívvel megtartják, és gyümölcsöt teremnek béketűréssel. 8,16 Senki pedig, ha gyertyát gyújt, be nem fedi azt valami edénnyel, sem az ágy alá nem rejti; hanem a gyertyatartóba teszi, hogy a kik bemennek, lássák a világosságot. 17 Mert nincs oly titok, mely nyilvánvalóvá ne lenne; és nincs oly elrejtett dolog, mely ki ne tudódnék, és világosságra ne jönne. 18 Meglássátok azért, mimódon hallgatjátok: mert akinek van, annak adatik; és akinek nincs, még amijét gondolja is hogy van, elvétetik tőle.

A példázat részletes értelmezése:

A magvető példázatának magyarázatából megtudhatjuk, mit jelképez a földbe vetett mag: „A magvető az Ígét hinti” (Mk 4,14). Jézus tehát az Isten beszédében rejlő lehetőséget példázza a mag

jelképével. Ahogyan a mag csírájában tartalmazza az egész növényt, úgy Isten beszédében is megvan minden, ami a gyümölcsöző lelki élethez szükséges. Ilyen értelemben utal Péter apostol is valószínűleg pontosan erre a példázatra, a keresztyén gyülekezetek tagjaihoz szólva: „*Mint akik újjászülettek nem romlandó magból, de romolhatatlanból, Istennek igéje által, amely él és megmarad örökké.*” (1Pét. 1,23) Szemléletesen ábrázolja e jelkép azt is, hogy Isten országának az alapelvei csak kívülről, befogadás által válhatnak az ember sajátjává, illetve szükség van valakire, aki azokat „elveti” az ember lelkében. Vö. Pál apostol kijelentésével: „Azért a hit hallásból van, a hallás pedig Isten igéje által.” (Rm 10,17)

Ami a magvető példázatát illeti, nem tudjuk, miért hangzott el, de az értelmezésében segít, hogy amint fentebb már utaltunk rá, részletes magyarázatot kapunk rá, mégpedig magától Jézustól. Jézus nagy tömeghez szólva mondta el e példázatot, így érthető, hogy egy mindenki által ismert hétköznapi tevékenységet választott szemléltetésül. Valószínűleg ez lehetett az első alkalom, hogy nyilvánosan tanított példázatokban, ami a tanítványok utólag hozzá intézett kérdését is indokolja. E példázat mindenestre alkalmas arra, hogy a hallgató fogalmat alkosson Istennek az emberért végzett munkájáról, melyet Jézus további példázatokban mélyít el.

A részletes azonosítás előtt egy rövid pillantást kell vetnünk a magvető személyére. Jézus itt egyértelműen önmagát jelöli meg magvetőként, aki „kiment, hogy vessen”. Jézus itt megelőlegezi azt a tanítást, melyet az isteni kereső szeretetről szóló példázatokban részletez, nevezetesen, hogy ahhoz, hogy az embert egyáltalán megközelíthesse, „ki kellett mennie” oda, ahol az embert elérhette, ahogyan az ókorban a szántóföldek is a biztonságos fallal körülvett városokon kívül voltak. Ez az utalás is érzékelteti, hogy az ember önmagától képtelen közeledni Istenhez, ezért Istennek kell megtennie az első lépést.

A magvető példázatának legfontosabb tanítása, hogy a mag befogadására való képességet a talaj állapota határozza meg. Feltűnhet, hogy a példázatbeli magvető oda is vet, ahol látszólag esélye sincs a magnak, hogy kikeljen. Ezt a palesztinai adottságoknak megfelelő vetési módszer indokolja:

„Joachim Jeremias arra tesz figyelmessé, hogy Palesztinában ma is a szántás előtt vetnek. A példázat magvetője a szántatlan föld fölött jár. Így aztán érthető lesz, hogy miért vet az útra. Szándékosan veti be az utat, melyen a falusi lakosok a tarlón át közlekedtek, mert ezt be fogja majd szántani. Szándékosan vet a tövisek közé, mert ezek is a szántás révén a föld alá kerülnek. És, hogy a vetett magvak a sziklás talajra hullanak, már nem is lephet meg bennünket. A mészkövet vékony szántótalaj fedi és a tarlótól alig, vagy egyáltalán nem válik el, míg az ekevas csikorogva neki nem megy. Ami a nyugati ember számára ügyetlenségnek tűnik, az a palesztinai viszonyok között szabály.”⁵

Jézus ezt a mozzanatot felhasználja annak a ténynek az érzékeltetésére, hogy a magvetés első látásra inkább eredménytelennek tűnik, hiszen a mag nagy része nem kel ki. A különböző talajtípusokra hivatkozva felhívja a figyelmet annak okaira, hogy az ember életében mi akadályozhatja, illetve mi segítheti a „mag” befogadását.

Némelyik az útszélre esett. Az útszélre esett mag esetében a föld eleve alkalmatlan arra, hogy befogadja a magot. Azokat a hallgatókat jelképezi, akik azért nem tudják befogadni az igét, mert a gondolkodásuk egészen más síkon mozog – mondhatjuk azt is, hogy a fülükig ugyan eljut az Ige üzenete, de az értelmükig már nem, ugyanis az másféle hatásoknak engedelmessé válik. Jézus más helyen (Luk. 21,34) azonosítja azokat a tényezőket, amelyek a szív „megnehezédéséhez”, avagy egyenesen a megkeményedéséhez vezetnek: A „részegség, dobozódás”, azaz a különféle kívánságok

---

5 Szathmáry Sándor: BIU, 305. o.

kielégítése, a mértéktelen szórakozni vágyás gondolkodást eltorzító hatása, továbbá az „élet gondjai”, vagyis amikor az ember csak „a mit együnk, mit igyunk” kérdés megoldására korlátozza az élete tevékenységeit. Ez persze nem azt jelenti, hogy ne törődjünk a napi problémákkal, de a Biblia egyértelművé teszi, hogy ezek végleges, megnyugtató megoldása is csak az Isten kijelentésein alapuló értelmes hit révén lehetséges.

A megértésre való képtelenség okait találóan summázza Pál apostol kijelentése: „*Érzéki* (gör. *pszükhikosz*, a.m. az ösztönös természet befolyása alatt álló) *ember pedig nem értheti meg az Isten dolgait, mert bolondságok néki.*” (1Kor 2,14) Az ilyen ember elméje ugyanis a belső fegyelem hiánya miatt szabad prédájává válik Sátán munkálkodásának, aki különleges küzdelmet folytat azért, hogy valamilyen ellenirányú hatással semlegesítse az Ige befolyását. Ez mindenkire nézve igaz, csak hogy egyes embereknél ez az ellenhatás célt ér, másoknál viszont nem. A példázat e része döntően attól teszi függővé az Ige megértésére vonatkozó képességet, hogy milyen hatások érik rendszeresen az értelmünket, min gondolkodunk szokásszerűen.

Némelyik köves talajra esett. E csoportnál fontos látnunk, hogy olyan talajról van szó, amelynél egy vékony földréteg alatt összefüggő sziklás réteg húzódik, így a növény gyökere nem tud a földben mélyre hatolni, és nem jut éltető vízhez. E hallgatók állapota első pillantásra jobb, mint az első csoporté. Ők nem csupán hallják az ígét, de mindjárt „örömmel is fogadják”, azaz értelmüket is megragadja az Ige tanítása, sőt gyönyörködnek is benne. Hogyan lehet akkor, hogy mégsem tudnak gyümölcsöt teremni?

A példázat e része azt a kérdést veti fel, hogy hol van a fordulópont a megtérésben. Vajon elég-e csak értelmileg befogadni az Igét, vagy pedig valami többre van szükség? A példázat szerint egyértelműen az utóbbi megállapítás az igaz: a megtérés nem pusztán az Ige értelmi befogadását jelenti, hanem akkor valódi, ha a mélyebb indítékainkat is képes megérinteni és átformálni. Ez pedig azon múlik, hogy van-e bennünk elég alázat ahhoz, hogy az életünket alávéssük a megértett igazságoknak.

Az élet alárendelésének megléte vagy hiánya akkor derül ki, ha valamilyen megpróbáltatás ér bennünket. Ilyenkor ugyanis megmutatkozik, hogy mi az igazán fontos a számunkra, és az határozza meg a döntésünket, amihez jobban ragaszkodunk. Ezzel magyarázható például, hogy Isten a történelemben miért engedett meg annyi keresztényüldözést: ennek során mutatkozott meg ugyanis, hogy ki az, aki önmagánál is jobban szereti az igazságot, és ki az, aki „megbotránkozik”, ha az igazság követése miatt veszteség, nehézség, vagy gyalázat fenyegeti.

Nem csupán külső nyomorúság létezik azonban, hanem belső is: előfordul, hogy valaki a saját bűnei miatt jut nyomorúságba. Erre számos példát találhatunk az Ószövetség életrajzaiban. Ilyenkor az a nagy kérdés, hogy az ember kitart-e az Ige mellett, vagy pedig menekül attól, elfordul tőle, ha az igazság szembefordítja saját természetének vágyaival és kívánságaival (az első lehetőségre Izrael, illetve Júda uralkodói közül például Dávid és Ezékiás, a másodikra pedig Saul és Joás királyok élete szolgált szemléletes példát). A köves talajjal jelképezett csoport esetében sajnos egyértelmű, hogy döntéshelyzetben az Ige által érintetlen belső indítékok diadalmaskodnak, azaz itt sem történik meg az önző természet legyőzése.

Némelyik tövisek közé esett. E csoport esetében az előzőhöz képest más akadály lép fel. Míg az előbbieknél a talaj csak látszólag volt alkalmas a mag szárba szökkenésére, itt megfelelő lenne, ha felnövő gaz és tövisek nem vennék el a magtól az éltető táplálékot, illetve nem takarnák el a napfényt. Jézus e csoporttal olyan embereket szemléltetett, akik alkalmasak lennének ugyan az Ige befogadására, talán némi befolyást gyakorol is rájuk az igazság, de azzal, hogy szívükben földi célokat dédelgetnek, semlegesítik annak hatását. Jézus ezzel arra utalt, hogy a látszólag hívő élet is

lehet terméketlen, ha az értelem „talaját” a földi gondok szövevénye növi be, ugyanis egy idő után ez a lelki élet kialakulásához szükséges feltételek érvényesülése válik lehetetlenné: a túlzott aggodalmaskodás képtelenné tehet arra, hogy a gondjainkat Istenre bizzuk. Másokat ezzel szemben a földi mércék szerinti jólét megteremtésének igénye vonhat el az Ige tanításainak követésétől, mivel céljaikat ennek rendelik alá.

Sátán egyik nagy kísértése a jólét és a kívánságok kielégítése, mert ilyenkor az ember elpuhul, és könnyen válik Istentől függetlenülővé, lázadóvá vagy felületessé. Önmagában persze a jólét nem negatív dolog, amennyiben az ember földi javait Isten szolgálatába állítja, de gyakran a megélhetési gondoktól mentes ember számára nagy kísértést jelent az anyagi többlet vagy éppen az időfölösleg helytelen felhasználása. Erről bővebben az anyagi és lelki javak felhasználásáról szóló példázatok vizsgálatánál lesz szó.

További szempont, hogy Jézus itt olyan talajról beszél, melyben fokozatosan, először talán észrevétlenül növekednek fel a „tövissek”. Ezáltal a tövises talaj jelképe egy általános veszélyre is figyelmeztet, mégpedig a „kigyomlálatlanul” hagyott helytelen kívánságok, bűnök rejtett befolyásának érvényesülésére. A gyakorlatban ez azt jelenti, hogy amennyiben az Ige ismerete mellett nem fordítunk gondot az önvizsgálatra, illetve a felismert bűnök Istennel való elrendezésére, akkor az emberi értelem előbb-utóbb ezek befolyása alá kerül, ami súlyos torzulásokat is okozhat. Ezek akár az Ige hatását is semlegesíthetik, hasonlóképpen ahhoz, ahogyan a gazzal benőtt talaj is megakadályozza a jó mag felnövekedését. Ezért találunk már az Ószövetségben is az alábbiakhoz hasonló, határozott felhívásokat: „*Szántsatok magatoknak új ugart, és ne vessetek tövissek közé!*” (Jer 4,3); „*Vessetek magatoknak igazságra; arassatok kegyelem szerint; mert ideje keresnetek az Urat, mígnem eljő, hogy igazság esőjét adjon néktek*” (Hós 10,12).

A „gyomlálás” tehát nem más, mint az „Úr keresése”, az igazság kutatása és isten személyes keresése imádság által, melynek során Istentől kérjük a különböző rejtett kísértések, bűnök feltárását, illetve a legyőzésükhöz szükséges segítséget: „*Vizsgálj meg engem Uram, és ismerd meg szívemet! Próbálj meg engem, és ismerd meg gondolataimat! És lásd meg, ha van-e nálam a gonoszságnak valamilyen útja? És vezérelj engem az örökkévalóság útján!*” (Zsolt 139,23-24).

Némelyik jó földbe esett. E csoport az egyedüli, melynél a magvető eredeti szándéka célt ér. Figyelemreméltó, hogy Jézus csak erről a csoportról mondja, hogy „értik” is az ígét, ami arra utal, hogy a bibliai értelemben vett „megértés” többlet jelent a pusztá értelmi felfogásánál. E csoportnál ugyanis a *gondolkodásmód* és a *döntések* is összhangban vannak Isten igazságával, ami együttesen vezethet el az élet célba érkezéséhez. *Az ember igazi erkölcsi minőségét ugyanis nem a gondolatai, hanem a döntései mutatják meg.* A megértés továbbá azt is jelenti, hogy azonosulunk Isten céljaival és terveivel, amelyeket az Ige révén jelent ki a számunkra, és ezeknek megfelelően döntünk.

Megjelenhetnek helytelen gondolatok is az elménkben, de a „szív tisztasága” azon múlik, hogy vajon teret adunk-e ezeknek, vagy tudatosan ellenállunk-e nekik, és sorozatosan Isten igazsága mellett döntünk. Ezt akkor tehetjük meg, ha tudatosan „forgatjuk” a szívünkben Isten gondolatait, és azok képesek valódi változást létrehozni bennünk. A jó talajjal jelképezett hallgatókra továbbá az jellemző, hogy „állhatatossággal” (a „béketűrés”-nek fordított görög *hüpomone* szó helyesebb fordítása) kitartanak a tiszta szív fenntartásáért vívott küzdelemben, ha ez áldozatokat is kíván tőlük.

További érdekes vonása ezen utolsó csoportnak, hogy különbség mutatkozik a termés mennyiségében. Ez nem azt jelenti, hogy egyik ember tökéletlenebb a másiknál, hanem azt, hogy a látható „termés” mennyisége az ember egyéni adottságaitól is függ. Vannak, akikre Isten kevesebbet bízott, és vannak, akikre többlet, attól függően, hogy milyen életfeladatot kaptak. Igaz továbbá az is,

hogy a hitben való növekedéssel összhangban egy ember esetében is egyre gazdagabb lehet a „terméshozam”, ha Istennel egyre mélyebb közösségbe kerül. Egy dologban azonban e hallgatók megegyeznek: az Ige befogadása által a lehető legteljesebb mértékben megnyilvánul életükben a „gyümölcstermés” (az eltérő képességekről a talentumok példázatával kapcsolatban szólunk bővebben, a jegyzet egy későbbi fejezetében).

Jézus Luk 8,16-18 szerint a következő figyelmeztetést kapcsolta a magvető példázatához: *„Senki pedig, ha gyertyát gyújt, be nem fedi azt valami edénnyel, sem az ágy alá nem rejti; hanem a gyertyatartóba teszi, hogy akik bemennek, lássák a világosságot. Mert nincs oly titok, amely ki nyilvánvalóvá ne lenne; és nincs oly elrejtett dolog, mely ki ne tudódnék, és világosságra ne jőne. Meglássátok azért, mimódon hallgatjátok; mert akinek van, annak adatik; és akinek nincs, még amijét gondolja, hogy van, az is elvétetik tőle.”* (vö. Mk 4,21-25). E kijelentés arra hívja fel a figyelmet, hogy az Ige világosság, amelynek megismerése döntés elé állítja az embert: amint a gyertyát sem rejtik el, hanem világítanak vele, úgy az Ige befogadásának is látható befolyást kell gyakorolnia ránk és a körülöttünk élőkre egyaránt. Hogy ez megvalósul-e, az azon múlik, hogy „mimódon hallgatjuk” az Istentől jövő beszédeket. Ha az Ige ismerete nem eredményez látható változást az életünkben, akkor sürgősen meg kell vizsgálni és ki kell küszöbölni ennek okát, mivel hosszabb távon súlyos öncsalást eredményezhet ez az állapot (vö. Jak 1,22-25). Vagy fokozatos fejlődés történik az életünkben, vagy pedig megrekedünk egy adott szinten, ami előbb-utóbb hanyatláshoz, a már elért eredmények elvesztéséhez vezet. Erre a törvényszerűsége a talentumok példázata is rámutat, mellyel egy későbbi fejezetben foglalkozunk.

III. A magvető példázatához tartalmilag kapcsolódó rövidebb példázatok

A magától felnövő mag (Mk 4,26-29)

Rövid példázatok Isten országáról:

- a mustármag (Mt 13,31-32)
- a kovász (Mt 13,33)
- a szántóföldbe rejtett kincs (Mt 13,44)
- az igazgyöngy (Mt 13,45-46)
- a tengerbe vetett halászhaló (Mt 13,47-50) – e példázat tárgyalását lásd a jegyzet utolsó fejezetében.

III.1. A magától felnövekvő mag példázata (Mk 4,26-29)

A példázat szövege:

4,26 És mondta [Jézus]: Úgy van az Isten országa, mint mikor az ember beveti a magot a földbe. 27 És alszik és fölkel éjjel és nappal; a mag pedig kihajt és felnő, ő maga sem tudja miképen. 28 Mert magától terem a föld, először füvet, azután kalászt, azután teljes búzát a kalászban. 29 Mihelyt pedig a gabona arra való, azonnal sarlót ereszt reá, mert az aratás elérkezett.

A magvető példázatához szorosan kapcsolódik a magától felnövő mag példázata, amely egy további, fontos törvényszerűsége irányítja a figyelmet a magvetéssel, illetve a mag felnövekedésével kapcsolatban: a példázatbeli ember elveti a magot, ami aztán tőle függetlenül növekszik fel érett kalásszá. Itt a magvető részben szintén Jézusra utal, de arra is, hogy az Istent elfogadó ember is magvetővé válik, akinek alapvető feladata, hogy továbbadja azt az igét, amely az ő lelkében is gyökeret vert. Eközben viszont tudnia kell, hogy a mag növekedésére egyedül Isten képes hatást gyakorolni, emberi eszközökkel, főleg kényszerrel ez nem lehetséges. Ezt Jézus a Ján 3,8-ban elhangzott kijelentésével is alátámasztotta: „A szél fú, ahová akar, és annak zúgását hallod, de nem tudod, honnan jő, és hová megy: így van mindenki, aki Lélektől született.”

Előfordulhat, hogy emberileg türelmetlenkedünk vagy kétségbe esünk, mert nem látjuk, hogy az általunk továbbadott ige gyümölcsöt teremne egy ember életében. Jézus azonban kijelenti: az elvetett mag is hosszú ideig szunnyad a földben, mielőtt látható sarjadék formájában megjelenne, de ez nem jelenti azt, hogy a föld alatt nincs folyamatban a csírázás. Másrészt viszont kiderül az is, hogy egy idő után szükségszerűen látható jele van annak, hogy a termés szárba szökken. Az Ige befolyása szemmel látható növekedésben és konkrét jellemtulajdonságokban mutatkozik meg (vö. Gal 5,22).

Végül az is kiderül e példázatból, hogy Isten a maga idejében learatja és begyűjti a termést. Az aratás a Biblia jelképrendszerében a cselekedetek végleges megítélését jelképezi, amint arról az utolsó ítélet kapcsán szólunk majd. Nem csupán a mag felnövekedése, hanem a cselekedetek megítélése is Isten kizárólagos „hatásköre”, amit jó, ha az ember nem magának tart fenn. E mozzanattal részletesebben a búza és a konkoly, illetve más jelképet alkalmazva a tengerbe vetett

halászháló példázata foglalkozik. E példázatok szintén a korai, galileai példázatok csoportjába tartoznak, de tartalmilag az utolsó ítélethez kapcsolódnak, ezért e témához kapcsolódva foglalkozunk velük.

III.2. A mustármag és a kovász példázata (Mt 13,31-33; Mk 4,30-32)

A példázatok szövege:

Mt 13,31-33 szerint (mustármag és kovász együtt):

13,31 Más példázatot is adott eléjük, mondván: Hasonlatos a mennyeknek országa a mustármaghoz, amelyet vett az ember, és elvetette az ő mezejében; **32** Amely kisebb ugyan minden magnál; de a mikor felnő, nagyobb a veteményeknél, és fává lesz, annyira, hogy reá szállanak az égi madarak, és fészket raknak ágain.

33 Más példázatot is mondott nekik: Hasonlatos a mennyeknek országa a kovászhoz, amelyet vévén az asszony, három mérce lisztbe elegyített, mígnem az egész megkelt.

Mk 4,30-32 szerint (csak mustármag):

4,30 És monda: Mihez hasonlítsuk az Isten országát? Avagy milyen példában példázzuk azt? **31** A mustármaghoz, amely mikor a földbe vettetik, minden földi magnál kisebb, **32** És mikor elvettetik, felnő, és minden veteménynél nagyobb lesz és nagy ágakat hajt, úgy hogy árnyéka alatt fészket rakhatnak az égi madarak.

Lk 13,18-21 szerint (mustármag és kovász együtt):

13,18 Monda pedig Jézus: Mihez hasonló az Isten országa? és mihez hasonlítsam azt? **19** Hasonló a mustármaghoz, melyet az ember vévén, elvet az ő kertjében; és felnevelkedett, és lett nagy fává, és az égi madarak fészket raktak annak ágain.

20 És ismét monda: Mihez hasonlítsam az Isten országát? **21** Hasonló a kovászhoz, melyet az asszony vett és három mérce lisztbe elegyített, mígnem az egész megkelt.

A mustármag és a kovász példázata tartalmilag nagyon szorosan kapcsolódik egymáshoz. Mindkettő annak törvényszerűségeit mutatja meg, ahogyan az Isten által elindított befolyás növekszik, csak az egyik ezt a világra, a másik pedig az ember egyéni életére vonatkoztatva teszi ezt.

A *mustármag* példázatával Jézus azt érzékelteti, hogy Isten országának hatalma nem azon múlik, hogy hány látható képviselője van a földön, vagy milyen látható befolyással rendelkezik. Ebben különbözik a földi birodalmaktól, melyek hatalmukat erőszakos terjeszkedés és más országok leigázása vagy függőségbe taszítása révén próbálják megszilárdítani. Ezzel szemben az Isten földi népét megtestesítő emberek általában kis létszámú, gyakorta nehéz körülmények között élő csoportokba tömörülnek, látszólag a társadalom premére szorulva. Erejük azonban nem létszámukban vagy földi értelemben vett befolyásukban rejlik, hanem életpéldájukban, abban, hogy tudatosan fogadják be a mennyei befolyást és mutatják be Isten szeretetét mindennapi életükben. Ez a szelíd befolyás előbb-utóbb meghozza a maga gyümölcsét, a környezetre gyakorolt jótékony hatást, ahogyan a mustármagból is viszonylag nagy méretű növény fejlődik ki. A

mustárnövény ezen túlmenően rendkívül gyorsan szaporodik, és ennek is szerepe lehet a példázatban. Mihelyt a pozitív befolyás érvényesülni kezd, már nem lehet megállítani, és egyre szélesebb körre fog kihatni, hiszen minél több embert érint, annál inkább megsokszorozódik.

A történelemben voltak korszakok, amikor az Istenhez hű maradék rendkívül kevés embert számlált: Jákób családjában Ábrahám utódai például összesen csak mintegy hetvenen voltak, Isten mégis már Ábrahámnak azt ígérte, hogy ivadékaik „nagy néppé” lesznek. Ha jól meggondoljuk, Jákób utódai közül egy ideig egyedül csak József képviselte az igaz Istent, mégis Isten döntő változást tudott általa előidézni a világ akkori legnagyobb birodalmában is. Hasonlóképpen Jézus halálakor a tanítványok szétzilált, legyőzött csapathoz hasonlítottak, mégis erővel és hatalommal léptek fel, miután a megfelelő lelki előkészületek után megerősödtek, és egy emberöltőn belül az egész római birodalom területén elterjedt a kereszténység.

Hogy ez miért van így, arra pedig a *kovász* példázata ad magyarázatot. Fontos megjegyezni, hogy a tészta erejedés által megkelesztő kovász kettős jelkép a Bibliában: jelképezi egyfelől a bűn életet átható és megrontó hatását úgy az Ó-, mint az Újszövetségben (lásd pl. 2Móz 12,17-20, vö. 2Móz 13,3; 3Móz 2,11; 1Kor 5,6-8), de olykor pozitív jelképként is szerepel. Ez utóbbi minőségében – mint itt a példázatban is – az Isten által az ember elméjébe plántált igazság átfomláló, nemesítő hatását példázza. A kovászt kívülről adják a lisztbe, ahogyan Isten is kívülről ülteti el az igazság magvát az ember szívében. Ezt követően azonban a lisztbe kevert kovász belülről keleszti meg a tészta, és ehhez hasonlóan a szívbe plántált isteni befolyás is belülről kifelé kezd hatni, észrevétlenül, de egyre láthatóbban átalakítva az ember életét.

A kovász példázata azonban nem csupán az egyéni életre vonatkozik, hanem azt is bemutatja, milyen tágabb kihatása lehet az isteni mintára átfomlalt emberi életnek. Amint a lisztbe kevert, kis mennyiségű kovász erjesztő hatása révén fejt ki befolyását, úgy az Istent képviselő emberek életének a hatása is messze nagyobb lehet, mint amekkorára a számuk engedne következtetni, hiszen az emberi életben következetesen érvényesülő isteni befolyás hamar felkelti az emberek figyelmét - ahogyan Jézus, illetve később a tanítványok személye sem hagyott senkit hidegen, aki találkozott velük, olyan megnyerő hatalom áradt viselkedésükből és fellépésükből. Ily módon az isteni befolyásnak engedelmeskedő emberek is valóságos, erjesztő hatást gyakorolhatnak környezetükre.

3. A szántóföldbe rejtett kincs és az igazgyöngy példázata

A példázatok szövege (Mt 13,44-46):

13,44 Ismét hasonlatos a mennyek országa a szántóföldben elrejtett kincshez, amelyet megtalált az ember, és elrejtette azt; és afelett való örömeiben elmegy és eladva mindenét, amije van, megveszi azt a szántóföldet. **45** Ismét hasonlatos a mennyeknek országa a kereskedőhöz, aki igazgyöngyöket keres; **46** Aki egy drágagyöngyre találva elment, és eladva mindenét, amije volt, megvette azt.

A magvető példázatának tanítását más módon egészítik ki a *szántóföldbe rejtett kincsről*, illetve az *igazgyöngy után kutató kereskedőről* szóló, tartalmilag szoros rokonságban álló példázatok. Az előbbi példázat háttér az, hogy Keleten a különböző hadjáratok vagy az anyagi javakra leselkedő egyéb veszélyek elől gyakran a földbe rejtették el az értékes kincseket, melyek azután gyakran elfeledve heverték a föld alatt, és később véletlenül fedezték fel őket. E példázatban a szántóföld egyértelműen a Szentírást ábrázolja, a kincs pedig az abban foglalt erkölcsi tanítás értékét jelképezi (vö. Jób 28:14-18; Péld. 2:1-5). A példázat üzenete még jobban megvilágítja, mi a feltétele az Ige megértésének: hajlandók vagyunk-e erőfeszítéseket tenni, egyéb érdekeink feladásával, hogy

feltárhassuk ezt a kincset? Az „eladván mindenét” kifejezés hangsúlyosan utal arra, hogy a „kincs” felfedezése a szellemi erők teljes odaszánását követeli, továbbá az igazság megértése, az afeletti öröm után a teljes odaszentelődést, az oda nem illő dolgok elhagyását. Közvetve azt is érzékelteti, miért nem jutnak el egyes emberek az igazság valódi megismerésére:

„Nagyon sokan megelégednek az igazságról szóló véleményekkel. Csupán a felszínen kutatnak, mert természetesnek veszik, hogy mindenük megvan, ami alapvetően szükséges. Mások kijelentéseit igazságként fogadják el, mert túlságosan lusták a becsületes munkára, melyet az Ige az elrejtett kincs utáni ásással ábrázol ... Krisztus mondásai sokkal értékesebbek, mint amire egyszerű megfogalmazásuk utal. A Szentlélek által serkentett értelem észreveszi ezeknek a mondásoknak a valódi értékét, meglátja az igazság drágaköveit, még ha ezek elrejtett kincsek is.”⁶

Fontos kiemelni még az „afölött való örömeben” kifejezést. Jézus ezzel arra mutat rá, hogy az Istennek való odaszánás nem valamiféle terhes, örömtelen kötelezettség, hanem a kincs értékének fényében valódi öröm. Ezt támasztja alá Mt. 11:30-ban található másik kijelentése is: „Az én igám gyönyörűséges, és az én terhem könnyű”. Aki vállalja az Isten szolgálatában való önmegtágadást, az tapasztalni fogja azokat az örömeket is, melyek a fölösleges terhek elhagyásából fakadnak:

„Mennyei Atyánk egyetlen teremtménye elől sem akarja elzárni a boldogság lehetőségét. Csakis azoknak az élvezeteknek a kerülésére szólít fel, amelyek végül szenvedést és csalódást okoznak, és bezárják előttünk a boldogság és a meny kapuját. A világ Megváltója elfogadja az embereket úgy, ahogy vannak, összes fogyatékoságukkal, tökéletlenségükkel, gyengeségükkel együtt. Nem csak annyit akar tenni értük, hogy megtisztítja őket a tulajdon vére által, és hogy részesíti őket a megváltás ajándékában, hanem ezen felül be akarja tölteni mindazok szívbeli vágyakozását, akik készek „viselni igáját és hordozni terhét” (Mt. 11:28-30). Békét és nyugalmat akar adni mindazoknak, akik hozzá jönnek, részesíteni akarja őket az élet kenyerében. Csakis olyan kötelezettségek teljesítését kívánja tőlük, amelyek az üdvösség magaslatai elé irányítják lépéseiket, ahová az engedetlenek soha nem juthatnak el. Az igaz és örömteljes élet titka abban rejlik, hogy kiformalódik bennünk „Jézus, a dicsőségnek ama reménysége” (Kol. 1:27).”⁷

Az igazgyöngyöt kutató kereskedőről szóló példázat az előbbihez hasonló tanítást fogalmaz meg. Azt érzékelteti, hogy az elfogulatlanul – és kitartóan - kereső ember képes lehet a valódi kincset a csekélyebb értékű egyéb kincsektől, azaz más tanításoktól, elméletektől megkülönböztetni, amelyek csak tökéletlenebb képét nyújtják az igazságnak, és számos hamis elem keveredik beléjük. Éppen a keresés az, ami ráirányítja a figyelmet a valódi értékekre, ezért a kincs megtalálása érdekében nem lehet megspórolni a kutatás. Ahogyan az előző példázatban, így ebben is fontos szerepe van a tudatos odaszentelődésnek, illetve a csekélyebb értékű dolgok „eladásának”, ami az élet teljes körű átértékelésére utal a megismert igazság fényében.

Az igazgyöngy példázatának azonban egy más szempontból is van jelentősége. Nem csupán az ember keresi ugyanis Istent és az ő igazságát, hanem ez a keresés fordított irányban is megvalósul: Isten is keresi az embert, mégpedig azért, mert értéket lát benne. Ha ez az érték a bűn miatt nem is azonnal nyilvánvaló, Isten képes arra, hogy az embert megtisztítsa és valódi kinccsé tegye, amint erről az alábbi igék tanúskodnak: “Drágábbá teszem az embert a színaranynál, és a férfit Ofir kincsaranyánál” (Ésa 13,12); “És ül mint ötvös vagy ezüsttisztogató és megtisztítja Lévi fiait és fényessé teszi őket, mint az aranyat és ezüstöt” (Mal 3,3). Ehhez pedig először fel kell kutatnia, és miután megtalálta, teljesen oda kell magát szentelnie érte. E példázat tehát megelőlegezi az isteni kereső és megtartó szeretetről szóló példázatokat, melyekkel a soron következő fejezetben

6 Ellen G. White: KP, 72. o.

7 Ellen G. White: *Krisztushoz vezető lépések*, Bibliaiskolák Közössége, Budapest, 1997, 42. o.

foglalkozunk.

Felhasznált irodalom

Szathmáry Sándor: *Bibliaismeret II.: Újszövetség* [BIU]. Református Zsinati Iroda Tanulmányi Osztálya, Budapest, 1995.

Trench, R. C.: *Notes on the Parables of Our Lord* [NPL]. Baker Book House, Grand Rapids, Michigan, 1975 (az 1861-es eredeti kiadás rövidített és átdolgozott változata)

White, E. G.: *Krisztus példázatai* [KP]. BIK Könyvkiadó, Budapest, 2010